

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Onvs Ecclesiae.|| In hoc libro ... admiranda quædam ac
planè obstupenda, de septem ec-||clesiæ statibus,
abusibus quoq[ue] grauissimis, & futuris eiusdem
calamitatibus ex sanctor[um] pro-||phetijs & ...**

Pürstinger, Berthold

Coloniæ, 1531

VD16 ZV 12498

De excessibus Epsicoporum. Cap. 20

urn:nbn:de:hbz:466:1-29969

DE INDISPOSITIONE ROMANÆ CVRIÆ.

Rodori. Za XVII. § Cæterum de Cardinalibus loquamur, qui sunt papæ collatera-
mo. spe. hu. les: veluti Apostoli fuerunt collaboratores Christi in carne hic degentis: ipsi autē
vi. li. 2. c. 8 tanquā cardines terræ, sunt domini dei, qui posuit super eos orbem, id est, eccle-
1. Regū. 2 siam terrestrem & militantem. Deus enim fecit cardines orbis terræ, vt ostiū eius
Prouer. 8 verteret in istis cardinibus. Circa cardines quidem cœli deus pambulat; sed com-
Iob. 22. & 26 mota sunt superliminaria cardinū à voce cœlestis clamoris, & domus, id est, eccle-
Esa. 6. sia repleta est fumo, sc̄y fœtido. Sig dem populus Israhel, id est Christianus ad car-
Dente. 30 dines cœli iam videt esse dissipatus. Christus nanq; in Birgitta inquit: Cardinales
4. Bir. 49 extenti & effusi sunt ad omnem superbiā, cupiditatem, & delectamentū carnis, vt
Rodori. vbi formidandū sit iam finē adesse, de q̄ deus p̄ Prophetā, ait: Venit finis sup populū
sta. c. 9 meū Israhel, non adiciā vltra vt p̄transeā eum. Et stridebūt cardines templi in die
Amos. 8 illa. q. d. quia cardines ecclesiæ Romanæ sunt rubiginosi. Ideo subdit: Vidi dñm
Amos. 9 stāntem sup altare, & dixit: Percute cardinem & cōmoueant superliminaria, aua-
§. eo. §. 13 & ritia erūt in capite omnium & nouissimū eorū in gladio interficiam.
I. c. 20. §. 9 XVIII § Quidnam expedit tantam tpe nuper elapso esse electā multitu-
Dente. 30 dinem Cardinalium, qui omnem substantiā, qua reliquus clerus sustentari debe-
Distin. 9, dia ret, deuorant: & ita census ecclesiasticus ad cardines cœli dissipatur. Modo veri-
coni, ficat Hieronymi sententiā, Quod singuli superiores p̄ potentiam vendicant totū,
quod inferiorū clericorū est, ac in suos vsus redigunt. Mendicat infelix clericus, ser-
uili operi mancipatus, qui dum stipendia perdit, clamat ad dominum, & exaudit
à Christo. Nec differetur diuinæ vltionis sententiā si cardinales, bona pauperis cle-
ri defraudantes, non reddant vniuersa.

XIX § Gerson tandem exclamat: Quid utilitatis ecclesiæ confert tā ma-
gnifica principum gloria, tam superflua cardinalium pompa? Quæ vtiq; abomi-
natio, quod vnus ducenta, alter trecenta beneficia ecclesiastica occupat? Cultus
Tho. quod- in de diuinis diminuitur, ecclesiæ dilabuntur atq; bonis doctisq; viris priuantur,
li. 9, art. 15 monasteria & hospitalia depauperantur, Christi fidelibus mala exempla præben-
tur. Ob talem enim causam, tum Romæ, tum alibi multa loca quondam religio-
sa, hodie deserta iacent. Id qd̄ miserabilius est, in monasterijs ac beneficijs per car-
dinales, ac aulicos occupatis, nil deo seruitur, nec populo proficitur: omnis illic di-
uinus labitur cultus, indigentiumq; profectus, adeo vt eorundem locorum pro-
fessis miserè exulantibus, administratio rerum ecclesiasticarum committitur lai-
cis, quibus nulla profus est cura, quomodo ibi viuatur, qualis disciplina aut regu-
la obseruetur: quando diuinum officium persoluatur, dūmodo suo domino com-
menda-tori vel potius comestori pensio pinguis cedat. De eiusmodi ecclesiarum
Ozee. 6 commendatoribus Propheta dicit: Quasi fauces virorum latronum principes sa-
cerdotum, in via interficientium pergentes de Sichem, quia scelus operati sunt.
2. Esdræ. 2 In domo Israhel vidi horrendū, ibi fornicatiōes Ephraim, Ecce nouimus afflictio-
Prouer. 28 nem in qua sumus, quia Hierusalem est deserta, & eius portæ igne consumptæ.
Nam regnantibus impijs, ruinæ hominum.

XX § Venite igit & ædificemus muros Hierusalem, id est, clerū & popu-
lum ecclesiæ reformemus, atq; cum Catha. Senē. deum altissimū oremus, dicen-
oratiōe. 1. & tes: O domine, respice ad necessitatem ecclesiæ sponsæ tuæ, aperi oculū tui in ter-
& ofone. 11 ris vicarij, & non propter se colat te, sed seipm̄ & te diligat propter te. Nam dum
& 14. & ora te amat & se propter te, perimus nos miserè oues eius. At si amauerit te & se pro-
tione, 22 pter te, viuemus feliciter, à bono pastore exemplum vitæ recepturi. Fac deniq; vt
tuā voluntatem aspiciat, & operetur ne pereamus: crescat in gratia tua, vt sit for-
tis athleta in vexilli sanctæ crucis erectione: purifica eius cor, quo habeat deside-
riū reformandi ecclesiam membraq; illius deprauata. Rursus in eo ardeat desi-
deriū honoris tui, & salutis ouium sibi commissarum. Nec acquiescat consilijs
carnis, sed boni spiritus. Reforma vitam suorum astantium, vt pote cardinalium,
vt sincero animo ac simplici corde tuam sequantur voluntatem. Illumina atque
robora pastorem, ministrosq; eius, vt recte consulant, & imitentur lumen verū,
quod eis infundere dignaberis.

¶ De excessibus Episcoporum.

Ca. XX.

Status

§. ca. 19. §. 1.
 & §. ca. 51. §. 8
 §. ca. 19. §. 17
 Di. 35. ecclæ
 Ale §. ca. 16.
 §. 4
 11. q. 1. idē
 res.
 §. ca. 7. §. 1.
 §. ca. 24. §. 4
 §. ca. 19. §. 3
 & §. ca. 59. §. 9
 §. ca. 15. §. 35
 §. ca. 19. §. 1.
 §. ca. 23. §. 12
 §. ca. 5. §. 2
 1. Timo. 3
 §. ca. 5. §. 5. &
 §. ca. 56. §. 2.
 §. ca. 17. §. 20
 & §. ca. 22. §. 7
 §. ca. 5. §. 1.
 §. ca. 19. §. 18
 & §. ca. 23. §. 5

Status episcopalis est immediate à Christo & supernaturaliter in apostolis institutus, quoniam humana potestate institui nequaquam potest. Secularis status, utpote regalis humana & naturali institutione ordinatus. Dignitati vero episcopali à solo deo potestas concessa, & post papam ordinata est, quia quæ à deo sunt, ordinata sunt. Et sicut cardinales representant apostolos, dum Christo in hoc seculo assistent, sic episcopi in ecclesia tenent vices & locum apostolorum: in vniuersum mundum diuisorum. Hinc Psalmista, pro patribus. i. apostolis tuis, nati sunt tibi. s. ecclesiæ, filij. i. episcopi, quos constitues principes. s. spirituales super omnem terram. Hodie em̄ episcopos, qui sunt per vniuersum mundum vnde nati sunt, ecclesia patres appellat, quos genuit per consecrationem ac principes constituit in sedibus patrū. i. apostolorum, qui alibi vocantur filij Davidis. Et iubet lex, dicens: Prouide de omni plebe viros sapientes & timentes deū, qui iudicent populum omni tempore. Nec non qui intellectu præ eminent, ex diuina ordinatione in ecclesia ordinari debent. Siquidem episcopi sanctissimi nuncupantur, qui existunt legati Christi, spirituales sunt patres, patres fratres & coepiscopi, columnæ comprobantur esse in templo dei, qui statum episcopalem dedit in columnā ferream super omnem terram.

I § Ex quo igitur episcopi locum sibi & auctoritatem apostolorum vendicant, qui fuerūt bonus odor deo in omni loco, ideo eorum vestigia ingredi debent, semetipsos quoque in omnibus exhibere sicut dei ministros. Arma enim militiæ nostræ non sunt carnalia. Nam sacerdos est quiddam cælestis & homine maius, nihil huius sublimitate dignum nisi cælestis, hunc em̄ militat ecclesia cælestis spiritus ad res summas delegit, vt in euangelium dei segregatus esset à temporalibus. Siquidem apostolis non fuit aurum & argentum, sed spiritualis thesaurus non deficiens. Vnde Petrus respondit paralytico, quod autem habeo hoc tibi do, surge, scilicet à peccatis, & ambula per viam iustitiæ, donec ad beatitudinem peruenias æternam. Ita Paulus omnia potuit in eo qui ipsum confortat. Episcopi etenim quondam fuerunt pauperate locupletes, humilitate sublimes, & gloria neglecta gloriosi. Quoniam ipsi sunt oculi dei, & vicarij Christi, ac ecclesiæ cælestis sponsæ custodes, ideo ab omni terreno contagio purissimi esse debent, & quoad licet quæsimilimi Christo, cuius loco, munereque fungunt. Quippe, episcopos oportet esse sine crimine, vt alios valeant liberius arguere. Ideo em̄ inunguntur, vt sint procuratores animarum, & distributores spiritualium, atque intendant lectionibus, orationibus, & prædicationibus, ac alijs operibus, per quæ hominibus salus datur. Quocirca quilibet episcopus debet habere scientiam noui & veteris testamenti, ac iuris cõmunis, cum sit cognitor animarum, & iudex clericorum. Non em̄ decet episcopos indigere doctrina, qui aliorum debent esse doctores. Quæ autem episcopos scire oporteat, ea in canonibus exprimentur.

II § Quas præterea episcopi in se cõditiones habere debent, apud describit, dicens: Oportet episcopum irreprehensibilem. i. innocetẽ, esse, vnius vxoris virum, sobrium, prudentem, ornatum, pudicum, hospitalẽ, doctorem, non violentum, non percussorem, sed modestum, non litigiosum, non cupidum. Vereor autem ne nunc apostoli doctrina minus obseruetur quã deceat, sed potius deuentum sit ad illud eiused apostoli præconium. Ego scio quomodo intrabunt post discessionem meam lupi rapaces in vos. s. episcopos, non parcentes gregi. Vbi nam bonus & probatus opere & doctrina in episcopum eligitur, non puer, non carnalis, spiritualium ignarus: plures ambitione, peruersa via, quæ electione & legitimo tramite prælati præficiunt. Ob quam ecclesiasticæ dignitatis turbulentiam ecclesia periclitatur, Salomone dicente: Est malum quod vidi sub sole, quasi per errorem egrediens à facie principis, positum stultum in dignitate sublimi. Ideo (vt dixi) in episcopis exquisita requiritur doctrina, vt docendo & prædicando alijs præesse ac prodesse possint. Heus quis episcoporum hodie prædicat, aut de animabus sibi commissis curat?

III § Rarus quoque vna vxore. i. ecclesia, est contentus, qui non plures dignitates aut præbendas, aut (quod damnabilius est) plures episcopatus sibi vsurpare quærat. Episcopi insuper incumbunt mensis pro altaribus. Imprudentes in diuinis,

Rodo. Zam.
 mo. vbi supra c. 10
 Roma. 15
 di. 21. in nouo
 Psal. 44
 Di. 68. c. 9
 vices, in fi.
 Exod. 18
 Eccles. 10
 De pe. cle. t.
 rubri in aut.
 de sanct. ep.
 Apo. 3
 Hier. 1. in fi.
 2. cor. 2. 10. 11
 2. Cor. 10
 Roma. 1.
 Act. 3
 Phil. 4
 6. q. 1. oues
 Dif. 25. c. fi.
 Tit. 1.
 11. q. 1. clericum
 §. illud. ex. c.
 te quidẽ.
 Inno. de ele.
 c. cū in cūct.
 1. q. 7. cõueniētib. §. itẽ
 Cõstantin.
 Dif. 38. p. 10.
 Act. 20
 Tho. contra
 gẽt. li. 3. c. 81.
 Eccles. 10
 Dif. 36. p. 10.
 Dif. 88. epus
 nullam

DE EXCESSIBVS EPISCOPORVM

- nis, mundanā diligunt sapientiā, magis officia filici q̄ opera Christi exequentes, Ornant corpora sua auro, animas aut luto. Apud eos verecūdia est exercere spiri- J. ca. 25. §. 2.
- Cath. Senē.** ritualia, gloria tractare scurrilia. Hinc in Cath. Senē. dicit: Ipsi veluti excaati
c. 116. in fin. reputant ad honorem suū cedere, quod vere ipsis dedecus est. E contra reputant
als, parasitis esse dedecus illud, vnde salutem & honorem acquirerent, vtpote humiliando se
2. q. 7. cū pa- capiti suo. f. deo. Præterea hospitalitatē sectantur cum leccatoribus, pauperes
storis cū ca; fones, vanitatibus vacantes pro doctis & boni testimonij viris, quo minus pos- J. ca. 37. §. 10
sequen. sint reprehensibiles inueniri. Aliquando colligunt improbos theologos, nec non
diſperitos astutos, qui iura tanq̄ caram pro sua cupiditate flectunt quo volunt, J. ca. 19. §. 11.
q̄ adulatores in curijs principum. post prin. &
J. eo. §. 10
S. c. 19. §. 11,
circa fi.
- Seneca** diſperit quod ipsis placet, quod displicet, tacent. Hinc Seneca: Nihil peius (inq̄) J. ca. 24. §. 4
q̄ adulatores in curijs principum.
- Malac. 2** III § In ore deniq̄ episcoporum est lex vanitatis pro lege veritatis, &
1. q. 1. vilissi- labia sacerdotis custodiunt scientiam secularē, nō spiritualē. Vilissimus vero cō
mus. putandus est, nisi præcellat scientia & sanctitate qui est honore præstātor. Ven
Amos. 4. tres episcopos frequentius despiciant merū, q̄ cibum verū. In subditos facilius
Doct. theo. ptum leuiter pro inani causa sæpius in pauperes extenditur. J. ca. 21. §. 12.
in 4. di. 18 V § Porro quidā episcopi promptius indicunt bellū q̄ mansuetū flagellū, S. eo. §. 2
Dis. 90. p. to qui ad pacem firmiter tenendā mutuum inter se consiliū & auxilium impendere
& discordantes ad cōcordiam inducere tenētur, Imō etiam bella inter seculares
principes exorta omni conatū sedare debent. Sed ipsi episcopi potius procurāt
bella suscitare, vel inquantū præ timore licet, per se gerere, q̄ bono zelo interci- J. c. 21. §. 10.
pere. Noui episcopos duos, quos alter adhuc in humanis est, qui velut duces &
capitanei exercitus, cappis, rochetis, librisq̄ postergatis, gladiū super brachium
suū & arma sumpserūt, metati sunt castra, in campis digladiati vsq̄ ad hostiū pu- J. ca. 24. §. 2
gnā, Quos pro debito officio potissimū orare decuerat, vt populus Christianus
a sanguinis effusione, ab hostibusq̄ malignis liberaretur. In eis verificatur illud
Dis. 36. c. 2 Threnoz. Ingrediet. f. ecclesiam, hostis & inimicus per portas propter peccata
Thren. 4. prophetaz eius, & iniquitates sacerdotū eius, q̄ effuderūt in medio eius sanguinē
1. mach. 5. clefiarū, Christianorumq̄ scandalū & perniciem. Nam quando Iosephus & Aza-
rias sacerdotes, pro acquirenda propria gloria, irent pugnare aduersus gētes, qui
bus obuiam veniebat Gorgias in pugnā, ipsi fugati sunt. Siquidē in illa die cecide-
runt sacerdotes in bello, dū volunt fortiter facere, dū sine consilio exeunt in præ-
2. q. 7. secuti lium, vt in Machabæo habetur. Atqui multoties is, qui dicit pax vobis, non co-
lumba, sed coruus reputatur, præsertim illi qui principatu seculari iudiciū sangui- S. c. 15. §. 49
nis (quod regalia nuncupant) obtinere prætendunt, & principes seculares se esse
gaudent, hi frequenter labem irregularitatis incurrunt nescij.
- VI §** Quo fit, vt nunc temporis episcoporum status & dignitas perpen- S. ca. 16. §. 3.
datur in terrenis opibus, in sordidis ac plebeis curis, in bellorum procellis, in im- & J. eo. §. 7
perijs mūdialibus. Heu dominus Iesus palam negauit regnū suum huius esse mū- S. ca. 12. §. 6
di. Quinimō ipse solus fugit in montem cum cognouisset quia populi venturi ef- & J. c. 23. §. 6
sent, vt raperent eum & facerent eū regē, quomodo ergo conuenit, vt Christi lo- J. ca. 53. §. 16
cum tenens, mundani ditionem non solum admittat, verum etiam ambiat, vt li-
bidine, luxu, violentia, superbia, fastu, diuitijs, rapacitate regnet, quem Christus
Mat. 11. docuit humilem esse & corde mitem. Nulla equidem comparatio regni cæloz,
Mat. 13. 25 (sic enim Christus suam vocat ecclesiam) cum regno terrarum, vbi est cura con-
gregandi pecuniam, tyrannizandi, tumultuandi, bellandi, triumphandi, ac alia
faciendi, sine quibus imperium temporale administrari nequit. Ideo deus videt
S. ca. 16. §. 2
Amos. 6 clericis inhibere dominationem mundanam per prophetam, dicentem: Vx vo-
bis qui opulenti estis in Sion & cōfiditis in monte Samariz, optimates capita po-
pulorum ingredientiē pompaticè domum Israel, bibentes vinum in phialis, &
optimo vnguento delibuti, qui separati estis in diem malum, & appropinquatis
folio

J. ca. 15. §. 11.
 §. 20. §. 6. &
 J. co. §. 13
 §. ca. 16. §. 9
 & §. c. 19. §. 5
 & J. c. 21. §. 3
 J. co. §. 12
 §. 13. §. 1
 §. 15. §. 1
 J. co. §. 10
 J. ca. 21. §. 14
 & J. co. §. 15
 §. co. §. 1
 §. c. 15. §. 39
 J. ca. 23. §. 2
 J. c. 21. §. 9
 J. ca. 21. §. 19
 J. ca. 23. §. 15
 in fi.
 §. c. 19. §. 17
 & J. c. 21. §. 8
 §. co. §. 5. &
 J. ca. 21. §. 8
 §. cod. §. 7
 in fi.
 J. ca. 26. §. 12

folio iniquitatis, quoniam conuertistis in amaritudinem iudicium, & fructu iustitiae in absinthium, qui latamini in nihilo.

VII § Cupiditas nempe principatum mundanorum, & pompa superbiae familiae, equorum, vestium, ytenfilium, aliarumve rerum temporalium raro absq; vitio animi & ostentationis habetur, nec salua iustitia sustinetur, & maxime absq; iniurijs & de ipsis vix gubernatur. Idcirco renuntiandū erit dominio temporalī, qm̄ regnum mundiale per se infinitis laboribus obnoxium est, tum vero longe minus feliciter cedit sacerdotibus q̄ laicis, idq; duabus fere de causis, partim q̄ vulgus hominū libentius pareat in hoc genere prophanis q̄ ecclesiasticis dominis, partim q̄ illi, ceu liberis suis relicta ditionem, student eam q̄ florentissimam reddere, hi contra, quasi aliunde ad imperium adfiscuntur, ita qm̄ sibi ipsis gerunt, non hā redibus magis expilant q̄ ornant patrimoniū Christi, perinde quasi praeda sit abiecta, non prouincia. Si sibi ipsi episcopi gerunt imperium tyranni sunt, si reipublicae, erunt negotiosissimi, Successoribus non fauent, & plerumq; sibi infestos successores adipiscuntur. Inde propinquos locupletare studet cum ecclesiarum suarum expilatione.

VIII § Præterea episcopi pecunia hīs actibus incumbere nituntur. At cur angelus dei (sic em̄ appellatur episcopus) temporalibus rebus oneratur, quae vel homine bono sunt indignae, quibus vsurarij sunt diuites, & quibus tyranni nuncupantur magni. Minime itaq; decet episcopos onerari iniquo mammona, neq; eidem seruire vel temporalium, ceu vilium rerum, esse procuratores. Quoniam per vsu huiusmodi temporalium ipsi episcopi suam dignitatem magis vilipendūt q̄ augent, ac debito destituuntur circa subditum populum honore, & populus Christianus orbatu dignis episcopis, quoniam sacra dona spiritus sancti extinguuntur, atq; confunduntur cum prophanis mūdi donis. Episcopi igitur (iuxta Pauli decretum) si secularia negotia habuerint, ad ea alios cōstituant. Nō em̄ æquum est, eos relinquere verbum dei, & ministrare mensis. Quamobrem vltro renēcere vel certe contemptui habere debēt bona & officia temporalia, & sic possidere quasi nō habeant. Nam eos qui ad spiritualis vitae tranquillitatem sunt destinati, nō decet protrahi ad mūdanos tumultus, neq; in rebus caducis versari, alioquin ipsi dicuntur mortui qui sepeliūt mortuos.

IX § Insuper episcopi debitam solēt obmittere hospitalitatem, pauperes Christi negligēdo, semetipsos impinguādo, canes, aliaq; animalia alēdo, & sic vna bestia nutrit aliam, ac si sponte velint esse de numero eorū, in quo dñs profert sentētiā iustam. Hospes, id est pauper, sui, & nō susceptis me, ideo dñs dicit: te à me maledicti in ignem æternum. Passim quoq; episcopi pene omnes morbo cupiditatis (quae mater omnium est haeresum) laborāt, aliena rapiētes, ecclesiastica bona dilapidātes, q̄ diuinis vsibus & paupibus Chri dispensare deberēt, aliorum expendūt. Nō autē sua sunt, sed taliū bonorū administrationē dātātaxat gerūt, ideo proprietatem eorū sibi inburfare nō licet, quoniam ecclesiasticarū reū, episcopi procuratores tantū sunt, nō domini. Ait em̄ canon: Gloria episcopi est, pauperū opibus providere, ignominia sacerdotis, est proprijs studere diuitijs.

X § Et si ecclesiasticarum rerum sollicitudo ad episcopum spectat, eas tamen dispensare debet tanquam deo cōtemplante, nō licet ei fraudare quicquam ex illis, vel cognatis aut propinquis dare ea quae dei sunt. Quod si pauperes sunt, vt pauperibus largiatur. Ipsi autem episcopi redditus ecclesiarum, nō in pias causas, sed cōsanguineis, histrionibus, adulatoribus, venatoribus, scortis, ac similibus personis friuole expēdunt, & magis attendūt nequitiam hominum q̄ necessitatem naturae contra canonum decreta. Non cōtenti mobilia ecclesiarum bona perperam alienare, sed etiam immobilia suis cognatis, alijsve affectiōe sinistra sibi coniunctis pro vili censu sicēte locare, ad longum tempus inscribere vel aliter dissipare nitūtur, in suarum ecclesiarum detrimentum, ac in subuersionem iustitiae, pauperumq; suppressionem quāmaximam. Atqui huiusmodi alienationes sunt inter haereticos computādi.

XI § Cæterum cōcilia prouincialia per archiepiscopos vel synodalia per

De cō. Ro.
 man. in. d.
 c. 1. in. d.
 Erasmus in
 Sileno.
 o. 1. 10.
 Mala. 2
 Mat. 6
 1. Cor. 7
 2. Cor. 6
 Acto. 6
 1. Cor. 7
 Catha. Sen.
 ca. 127. in fi.
 Mat. 8
 Ca. Se. c. 125
 Di. 42. i. sū.
 Mat. 25
 12 q. 1. nulli.
 & c. 11.
 12. q. 2. glo.
 ria, & c. si qs
 Di. 86. dona
 re, & c. q. ve.
 natorib. cū
 similibus.
 Di. 18. peruenit
 et per tot. dist.

diocesanos, iuxta patrū & ditiones, minime celebrantur. Vnde multæ res ecclesiasticæ, quæ opus habet correctione, negliguntur. Nihil quippe mores disciplinæ ab ecclesia Christi magis expellit, quàm negligentia episcoporum, qui cōtemptis canonibus ad corrigendos ecclesiasticos mores, synodos facere negligunt. Episcopi præterea debito modo tēpore suas parochias nō visitāt, in perniciē subditorū, quibus tamē nihilominus caritatiua subsidia & angarias, aliæque grauamina imponunt. Ex qua visitandi negligentia in puteū cadit vita clericorū honesta, ornatus & reparatio ecclesiæ vnā cū statu & fide laicorū. Et si aliquādo episcoporum officiales visitant, plus tamen temporalium rerū, quàm animarū lucrum quæritur. Episcopi insuper minime animaduertūt idoneitatē curatorū instituendorum.

§. ca. 19. §. 16
& §. ca. 32. §. 3

De cēsi. Romana. in. 6. cū similibus.

10. q. 1. ep̄m. & c. placuit.

2. Birg. 10

XII § De talibus itaq; episcopis Christus apud Birgittā multipharia con- queritur, dicens: Episcopi a dīciant diabolo duas ciuitates. Prima vrbs est labor corporis, & superuacua sollicitudo acquirendi mundana. Secunda est inquietudo & turbatio mentis, quia ab appetitu mundi nunq̄ sinuntur quiescere, exterius est labor, interius est inquietudo & anxietas, spiritualia faciens onerosa. Et quāuis episcopi laborant, & totis medullis cordis inhiant mundo, nō tamen possunt perficere quod cupiunt, nec possunt facere sitim cupiditatis suæ, ideo vrunt dolore interius, & exterius labore, & pro ipsa angustia non reportāt fructum benedictionis, sed retributionem confusionis. Et infra: Episcopus primo debet depone- nere pondus circumstantis quod eum onerat, hoc est mundi cupiditatem, vtendo mundo ad sola necessaria sua secundum episcopalem humilem sustentationem, quasi diceret, ita vtatur mundo, tanq̄ non vtatur. Ait enim Gregorius: Nihil in episcopali ceruice splendidius fulget quàm humilitas. Sic Matthæus disposuit de cer- uice sua onus graue, & iugum amarū inuenit onus leue, ac iugū suauē. Ideo secundum institutionem quartī Carthaginensis concilij, Episcopus debet habere vilem supellestem, & mensam, victumq; pauperem.

§. c. 49. §. 21.
10. q. 3. caucē.
§. ca. 21. §. 3.

§. co. §. 7

3. Birg. 1.

1. Coz. 7

Gre. in ep̄lis

Mat. 9

Mat. 11.

3. Birg. 4. 6.

3. Birg. 8

1. Tim. 3.

8. q. 1. qui.

4. Bir. 49

Deut. 32

XIII § Sed quis est episcopus, qui non magis cōcupiscit dominium ad ho- norem mundi obtinendum, vel diuitias, quàm ad subueniendum pauperibus, cuius tota vita tēdit ad secularia. Omnē mundi ornatum diligit, de defectu vero ornatus ecclesiastici corporalis, vel spiritualis minus curat, vnde vltimus in Bir- gitta dicitur: Episcopi sequuntur diabolum consulentem, & eis dicentem. Ecce honorem offero, diuitias habeo in manu, voluptas in promptu est, mundus erit delectabilis ad fruendum. Item episcopus assumpsit honorem, non ad quietem, sed ad maiorem laborem. Nam secundum apostolum: Qui episcopatum deside- rat, bonum opus desiderat, quia nomen est operis, non honoris, vnctus est oleo in officium apostolicum, ac in vitæ puritatem, & consecratus verbis sanctis, vt mutaret in animatum panem in viuificantem deum; Remanet vero otiosus, & ser- uus maculatus pinguedine sterquilini, atq; fallax proditor, qui propter cupidita- tem vendit eum, qui redemit omnes ex charitate. Et infra: Episcoporum & cle- ricorum cupiditas nullum habet fundum. De quorum superbia, & vita luxuriosa procedit fumus, id est fœtor, ob quem abominantur eos omnes angeli in cœlis, & amici dei in terris. Hactenus de episcopis male administrantibus, qui ab ecclesia multa bona perceperunt, videlicet dignitates, honores, diuitias, & similia. Postea autem in crassati, dilatati, & impinguati recalcitrant, ac pro sua maligna ingrati- tudine deum spernunt, ecclesiamq; offendunt.

§. ca. 21. §. 10

§. c. 19. §. 10

§. ca. 21. §. 1.

§. ca. 22. §. 10

§. co. §. 7

§. c. 19. §. 17

§. ca. 19. §. 9

& §. ca. 26 §. 10

Iohan. 10

XIII § Demū horribilior sententia est de episcopis, alijsve prælati- bus male intrantibus, quorum multi illegitime eliguntur. Imò pauci sunt qui absq; am- bitionis labe in prælaturas intrant, quibus solis maledixit saluator, quem alias nul- libi reperio verba opprobriosa emisisse, quàm contra ambitiones prælatos, quo- rum præsentī iam tempore plures esse futuros, ipse in spiritu suo diuino olim præ- uidit, inquiens: Amen amen dico vobis, qui nō intrat per ostium in ouile, sed at- cendit aliunde, ille fur est & latro. Et infra: Omnes quotquot venerūt, scilicet per ambitionem, fures sunt & latrones, quia venerunt ad rapiendū & occidendū. Fur non venit, nisi vt furetur, & mactet & perdat. Furatur, quia quod alienum est, su- um dicit. Nam dei oues, suas fatetur, de quibus proprium quærit commodū, nō dei

§. ca. 21. §. 3.

§. cap. 53. §. 3

§. ca. 19. §. 11

§. ca. 19. §. 12

dei

& j. c. 21. §. 11 dei honorem. Maculat, quia subditos comprimit in temporalibus, & perdit animas ouium aternaliter. Idcirco sanctus Laurentius apud Birgittā cuidam episcopo nuntiari fecit, dicens: Conuertat se citius episcopus ad diuinam charitatē, corrigendo seipsum & subditos suos, alioquin sentiet manū iudicantis, & ecclesia sua igne & gladio purgabitur, rapina, & tribulatione affligetur intantū, q̄ in longa tempora non erit, qui consoletur eam. A futuris utinā afflictionibus misericordissimus deus hancine nostrā clementer præseruet ecclesiam, quæ (prohdolor) nonnullis præscriptorum excessum deprauatur incommotis.

1. Birg. 25

j. ca. 21. §. 14

Psal. 68

Thren. 1.

XV § Cum Catharina igitur Senensi supplices oremus. Exaudi nos deus clamantes ad te, Dirigas corda & voluntates ministrorum sanctæ matris ecclesie sponsæ tuæ, vt non consueto suo more, sed cœlesti tuo rore sequantur Christum agnum saginatum, pauperem, mansuetum, & humilem, sint digni ministri sacrificiorum sicut angeli terrestres, non sicut bruta ad hæc inepta. Transfer eos à mundi affectu in tui amorem, vt mundum derelinquant, teq̄ sequantur, sint fidei zelatores atq; virtutum, relictis fallacibus cupiditatibus, ac huius seculi pompis. In ipsis deniq; ministris, inq; suis subditis ecclesia tuo sanguine ædificata, sed nōstro crimine ruinosā, reformetur.

Cat. Se. ora
tione. 2. 56.

§. c. 15. §. 43

& j. c. 34 § 5

§. eo. §. 8. &

j. ca. 23. §. 15.

§. c. 19. in fi.

& j. c. 32. §. 8

in fi.

¶ De prælatos, aliorumq; curatos: vita vitiosa. Cap. XXI.

Curatorum status succedit statui septuagintaduorū discipulorū, & figuratus est in lege veteri per Leuitas, quorū officium fuit portare archam domini, & psalmos canere, ad quos Ezechias dixit: Audite me Leuitæ sanctificamini, emundate domum domini, qui vos legit, vt stetis coram eo, & ministretis illi. Leuitæ quippe faciliorū ritu sanctificabantur q̄ sacerdotes. Hos autē deus delegit, vt ei ministrēt & benedicāt in nomine eius. Nam olim ad verbum sacerdotū omne negotium pendebat, & hostiæ immolatio ad eos pertinebat, hodieq; pertinet, ideo in eis singularis requiritur puritas. Regimen illud per animas, ad finem vltimū dirigendū, per vitæ informationem & sacramentorum administrationem, ad curatos spectat, licet partim etiam ad religiosos, qui in vinea domini laborant. Vineam vero domini, domus Israel est. i. ecclesia. Sed heu multi pastores demoliuntur vineam Sabaoth & ponūt eam in desertum. Et ita fit sterilis vinea in agro dominico.

2. Reg. 15

2. paral. 5. 7

Deut. 21.

Leuit. 14

Cat. Se. c. 113

§. ca. 16. §. 4

& j. c. 22. p.

§. c. 11. i. pri.

& j. eod. §. 5

Esa. 5. Hie. 12

Iohel. 1.

Malach. 3

Mat. 24

I § Hinc querit dominus, quasi indicans raritatem bonorum curatorum dicens: Quis putas est fidelis seruus, & prudens, quem constituit dominus super familiam suam, vt det illis cibum in tempore? Quæ sententia dominus docet, vt prælatus præ se ferat condiciones sex. Primo, vt sit fidelis in ore, corde, & opere. Secundo humilis, non contendat præcedere tanquam maior, sed iuxta diuinum præceptū, sequatur tanquam minor & ministrator. Et quanto magnus est, tanto sit humilior. Tertio, sit prudens, & diligenter agnoscat vultum pecoris sui, gregesq; suos consideret. Quarto, sit syncerus, non solum iustus videri, sed etiam esse velit, quia ipsum constituit dominus, ideo ambitiosus vel hypocrita esse non debet. Quinto, sit bonus pater super familiam suam, eam visitando, consolando, & corrigendo. Sexto, prælatus sit frugi, suis subditis dando cibum corporalem, spiritualement & exemplarem.

Luc. 12

§. c. 20. §. 12

& j. c. 22 § 11

Delibel, of-

ficij, condi-

tione. 11.

Luc. 22

Ecci. 3

Prou. 27

Ioh. vlt.

II § Præterea curati præcipue debent esse intenti orationibus, & hostias offerre, prius pro suis delictis, deinde interpellādo pro populo, cuius peccata comedunt, quia ea suis precibus delere tenētur, atq; orare pro oibus quorū elemosynas & oblationes accipiunt. Nempe deus bonos & malos ad dignitates quotidie vocat, vt omnis qui officium tenet cū vita, gloriatur in æterna vita, qui vero honorē habet absq; onere, gloriatur ad tempus, periturus in æternū. Multi quidem sunt vocati, pauci vero electi, quia ingrati gratiæ dei, quorū corda & mores longe sunt à deo, licet in ecclesiis habitent. Vnde ex malo laico fit malus clericus vel monachus. Rursus, ex prauo clerico vel monacho fit impius prælatus.

Heb. 7

1. q. 1. ipsi

Di. 36. c. fi. 10

q. 1. quia,

3. Birg. 19. 27

§. c. 11. §. 5 &

j. ca. 23. §. 11

§. c. 15. §. 26.

& j. c. 29 § 5

Matt. 20. 22

Ca. Se. c. 129

post prin.

III § Eligendi ergo sunt sacerdotes sine macula, voluntatem habentes in lege dei. Modernis autem temporibus pauci canonice & absq; ambitione eliguntur, quin plures prælati, aliq; beneficiati, per reges & principes illegitime cō-

1. mach. 4